



Komparácia kvality podnikateľského prostredia v krajinách Vyšehradskej štvorky s osobitným akcentom na dostupnosť finančných zdrojov

Ing. Katarína Belanová, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave

Kvalitné podnikateľské prostredie je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej trhovej ekonomiky. V posledných rokoch vzniklo v rozličných krajinách množstvo organizácií, ktoré kvalitu podnikateľského prostredia merajú. Okrem toho zostavujú rebríčky ekonomík a porovnávajú postavenie príslušnej krajiny v danom časovom úseku. Predmetom článku je komparácia kvality podnikateľského prostredia krajín Vyšehradskej štvorky (V4) prostredníctvom jedného globálneho indexu konkurencieschopnosti a troch indexov bližšie zameraných na hodnotenie podmienok priaznivých pre výkon podnikateľských aktivít. Osobitná pozornosť je pritom venovaná ukazovateľu dostupnosti úverových zdrojov, keďže prístup k finančným zdrojom sa často označuje ako kľúčová bariéra rozvoja malých a stredných podnikov, ale aj podnikov všeobecne. Ako dokumentujú výsledky komparácie, indexy poskytujú významnú informáciu o vývoji jednotlivých komponentov konkurencieschopnosti krajiny.

Podnikateľské prostredie vo svojom najširšom ponímaní odráža kvalitu hospodárskych podmienok a predpokladov ekonomickej činnosti podnikateľských subjektov. Kvalitné podnikateľské prostredie vytvára podmienky na dlhodobo udržateľné dosahovanie ekonomickeho rastu je základným predpokladom rozvoja podnikania a zvyšovania konkurencieschopnosti ekonomiky krajiny v medzinárodnom meradle.

Podrobnú informáciu o viacerých aspektoch konkurencieschopnosti z pohľadu atraktivity krajiny ako cieľovej destinácie pre zahraničné investície poskytujú medzinárodne porovnateľné výsledky, tzv. rebríčky konkurencieschopnosti, ktoré predstavujú spôsob multikriteriálneho hodnotenia konkurencieschopnosti krajiny.

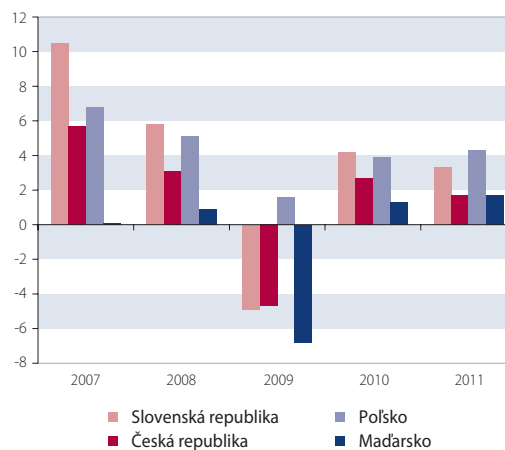
Indexy, na základe ktorých sa rebríčky zostavujú, majú rôznu konštrukciu, využívajú rôzne údaje a rôzne zdroje údajov, rôzne premenné veličiny. I keď je zřejmé, že celkové umiestnenie krajiny závisí od kompozície a váhy indikátorov daného hodnotenia, syntéza poznatkov z podrobnejšej analýzy jednotlivých ukazovateľov poskytuje určitý pohľad na silné a slabé stránky danej ekonomiky.

V článku je uskutočnená komparácia kvality podnikateľského prostredia krajín V4, keďže ide o krajiny s podobnými východiskovými podmienkami, prostredníctvom štyroch indexov užšie zameraných na hodnotenie podmienok priaznivých pre výkon podnikateľských aktivít. Prvým je index

celkovej konkurencieschopnosti prezentovaný v rámci správy o globálnej konkurencieschopnosti vydávanej Svetovým ekonomickým fórom, ďalším index Doing Business od Svetovej banky a index ekonomickej slobody realizovaný jednak americkou nadáciou The Heritage Foundation, ako i kanadským inštitútom Fraser.

Z grafov 1 až 4 je zřejmé, že ekonomiky Slovenskej republiky a Českej republiky vychádzali v predkrízovom období zo silných makroekonomických fundamentov. Vysoké tempá rastu

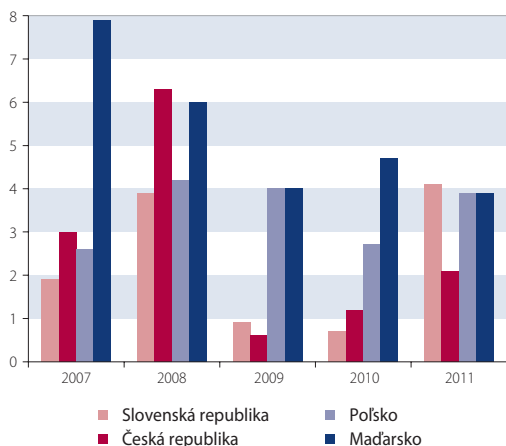
Graf 1 Rast HDP v krajinách V4 (v %)



Zdroj: Eurostat.

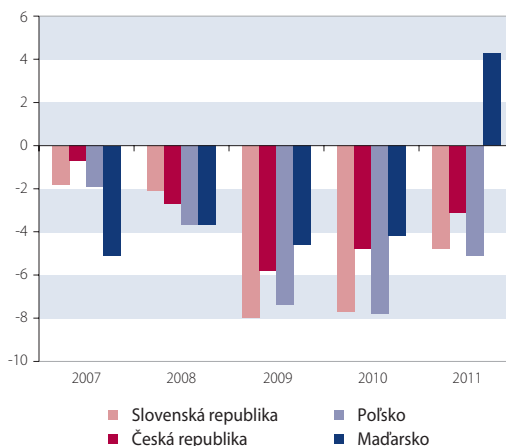


Graf 2 Inflácia (HICP) v krajinách V4 (v %)



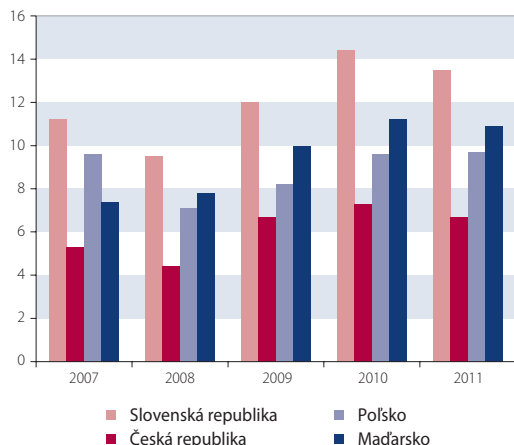
Zdroj: Eurostat.

Graf 4 Deficit rozpočtov v krajinách V4 (v % HDP)



Zdroj: Eurostat.

Graf 3 Nezamestnanosť v krajinách V4 (v %)



Zdroj: Eurostat.

dosahovali obe ekonomiky pri relatívne nízkej inflácii, rastúcej produktivite práce, nízkom deficite verejných financií a bez potreby zásadnejšieho zvyšovania verejného dlhu. V horšej východiskovej pozícii sa nachádzala maďarská ekonomika, ktorej tempo rastu či produktivita práce klesali už v predkrízovom období. Navyše súkromný i verejný sektor bol vo väčšej miere závislý od externého financovania. Menší dosah mala kríza na Poľsko, ktoré je v porovnaní s ostatnými štátmi V4 relatívne uzavretejšou ekonomikou s veľkým vnútorným trhom. Všetky krajiny V4 pocítili dôsledky svetovej krízy v podobe poklesu exportu a priemyselnej produkcie, spomalenia prílevu priamych zahraničných investícií a rastu nezamestnanosti.

I tieto skutočnosti sú dôvodom, prečo dnes nadobúda čoraz viac na význame vytvorenie priaznivého podnikateľského prostredia, ktoré sa považuje za predbežnú podmienku zdravého ekonomického rastu.

INDEX CELKOVEJ KONKURENCIESCHOPNOSTI
Pravdepodobne najstarším ročne aktualizovaným indexom konkurencieschopnosti krajín je index

konkurencieschopnosti prezentovaný v rámci správy o globálnej konkurencieschopnosti (Global Competitiveness Report). Svetové ekonomické fórum (World Economic Forum) vydáva túto správu od roku 1979.¹

Index konkurencieschopnosti vypovedá o perspektíve krajiny dosahovať udržateľný hospodársky rast v strednodobom horizonte. Hodnotí kvalitu verejných inštitúcií, vládne politiky a iné faktory, ktoré podmieňujú úroveň produktivity v krajine. Podľa výsledkov správy o globálnej konkurencieschopnosti 2013 – 2014 sa Slovensko umiestnilo na 78. mieste zo 148 hodnotených krajín. Oproti predchádzajúcemu roku si pohoršilo o sedem priečok. Pozícia Slovenska sa v tomto rebríčku zhoršuje už siedmy rok za sebou a 78. miesto je historicky najhorším umiestnením Slovenska v rebríčku konkurencieschopnosti. Slovensko sa dostalo do pozície druhej najmenej konkurencieschopnej krajiny EÚ, keď nižšie v rebríčku sa nachádza už len Grécko (91. miesto).

Na vrchole rebríčka sa piatykrát po sebe umiestnilo Švajčiarsko. Singapur si udržal druhú priečku a Fínsko je na treťom mieste.

¹ Do roku 1989 spolupracoval na tvorbe správy o globálnej konkurencieschopnosti so Svetovým ekonomickým fórom aj Inštitút pre rozvoj manažmentu. Pre nezhody týkajúce sa definovania a merania konkurencieschopnosti od tohto roku začína Inštitút pre rozvoj manažmentu vydávať ročenku celosvetovej konkurencieschopnosti (World Competitiveness Yearbook), kde prezentuje vlastný celosvetový index konkurencieschopnosti (World Competitiveness Index).

Tab. 1 Postavenie krajín V4 podľa aspektov sledovaných v ôsmom pilieri indexu celkovej konkurencieschopnosti

Aspekt	Umiestnenie krajiny			
	SR	ČR	PL	HU
Rozsah ponúkaných finančných produktov a služieb	41	59	53	65
Dostupnosť finančných služieb	37	86	44	110
Financovanie prostredníctvom miestneho akciového trhu	112	93	60	110
Dostupnosť úverov	49	58	97	123
Dostupnosť venture kapitálu	64	74	104	122
Spoľahlivosť bánk	32	33	54	89
Regulácia búrz cenných papierov	93	50	35	42
Index zabezpečovacích práv	12	65	12	42

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2013 – 2014.



2 Najnovšia správa Doing business 2014. DB 2014 zahŕňa aj oblasť zamestnávania ľudí, z ktorej však len vyplývajú podmienky zamestnávania v jednotlivých krajinách. Svetová banka túto oblasť nehodnotí, neporovnáva a nezostavuje rebríček svetových ekonomík.

Lídrom v regióne krajín V4 sa po prvýkrát stalo Poľsko, ktoré si medziročne pohoršilo o jednu priečku a obsadilo 42. miesto. Česká republika klesla o sedem miest a skončila na 46. priečke. Maďarsko kleslo o tri miesta a obsadilo 63. pozíciu.

Index hodnotí konkurencieschopnosť krajiny prostredníctvom 12 pilierov, pričom dostupnosťou finančných zdrojov sa zaoberá ôsmy pilier s názvom vyspelosť finančného trhu. V rámci tohto piliera respondenti odpovedali na osem otázok, z ktorých bol následne vytvorený rebríček krajín. Zhrnutie záverov z prieskumu so zameraním sa na krajiny V4 je v tabuľke 1.

PROJEKT SVETOVEJ BANKY DOING BUSINESS

Svetová banka (SB) každoročne porovnáva v prieskume Doing Business (DB) reguláciu podnikateľského prostredia vo svetových ekonomikách. Výsledné hodnotenie krajiny sa stanoví na základe ukazovateľov počas rôznych fáz životného cyklu malých a stredných podnikov: od založenia spoločnosti cez získanie stavebného povolenia, bankových úverov, až po vymáhanie zmlúv a ukončenie podnikania. Cieľom je poskytnúť objektívny základ na pochopenie a zlepšenie právneho prostredia pre podnikanie. Navyše sa prieskum DB snaží poukázať na špecifikáciu predpisov alebo regulačných postupov, ktoré môžu byť vhodné na uskutočnenie reforiem.

Výhodou prieskumu DB je dobrá porovnateľnosť medzi krajinami, pretože väčšina vstupných dát sú údaje získané aplikáciou konkrétnych prípadových štúdií. Prieskum však neskúma ďalšie podstatné faktory vplyvajúce na podnikanie (napr. veľkosť trhu, kvalitu ľudského kapitálu, infraštruktúru) a vzťahuje sa iba na jednu právnu formu podnikania – spoločnosť s ručením obmedzeným, preto nemusí byť reprezentatívny pre ostatné formy podnikania (napr. živnostníkov).

Prvá správa Doing Business, publikovaná v roku 2003, pokrývala päť indikátorov a 133 ekonomík

sveta. Doing Business 2014 skúmal 11 indikátorov v 189 krajinách sveta.²

V aktuálnom rebríčku DB 2014, hodnotiacom stav podnikateľského prostredia k 1. júnu 2013, skončil na prvom mieste Singapur, na druhom Hongkong a na treťom Nový Zéland. SR, ktorá mala po minulé roky dlhodobo najlepšie hodnotenie spomedzi krajín V4, sa umiestnila na 49. priečke. Svoju pozíciu si zlepšilo Poľsko, ktoré sa posunulo na celkovo 45. pozíciu, čím sa stalo krajinou s najlepším umiestnením v rámci krajín V4 (podľa prieskumu DB 2013 Poľsko spomedzi všetkých 185 krajín najviac zlepšilo podmienky na podnikanie). Česká republika za posledný rok podľa správy vykázala pokrok v dvoch z celkovo 10 sledovaných oblastí: v zahraničnom obchode a v riešení platobnej neschopnosti. V siedmich sledovaných kategóriách si však pohoršila. Najväčší pokles pritom zaznamenala v kategórii registrácia nehnuteľností a v kategórii zakladanie firmy. Česká republika je na 75. mieste a Maďarsko na 54. mieste.

Ako vyplýva z tabuľky 2, Slovensko dopadlo najhoršie v kategórii ochrany investorov (115. miesto) a najväčší pokles zaznamenalo v kategórii zakladanie firmy (o 28 miest). Najvyššie, na 11. mieste, sa SR umiestnila v kategórii registrácia nehnuteľností.

Index DB obsahuje dva druhy inštitúcií a systémov, ktoré uľahčujú prístup k finančným zdrojom a zlepšujú ich alokáciu: úverové registre, resp. úverové spoločnosti, a zabezpečovacie práva dlžníkov a veriteľov v zabezpečených transakciách a zákonoch o bankrote. Tieto inštitúcie a systémy najlepšie pôsobia vo vzájomnej súčinnosti. Zdieľanie informácií prostredníctvom úverových registrov alebo spoločností pomáha veriteľom odhadnúť bonitu klientov (i keď to nie je jediný nástroj na hodnotenie rizika), kým zabezpečovacie práva môžu uľahčiť využívanie kolaterálu a vymáhanie pohľadávok v prípade platobnej neschopnosti.

Práva veriteľov a insolvenčné režimy majú zásadný význam pre vytvorenie zdravého investičného prostredia a môžu prispieť k podpore podnikania a ekonomického rastu.

Tab. 2 Umiestnenie krajín V4 v hodnoteniach všetkých oblastí prieskumu Doing Business 2014

Ukazovateľ	SR	ČR	HU	PL	Najlepšie umiestnenie
Kvalita podnikateľského prostredia	49	75	54	45	Singapur
Začatie podnikania	108	146	59	116	Nový Zéland
Licenčné konania	53	86	47	88	Hongkong
Prístup k elektrickej energii	65	146	112	137	Island
Registrácia majetku	11	37	45	54	Gruzínsko
Dostupnosť úverových zdrojov	42	55	55	3	Veľká Británia*
Ochrana investorov	115	98	128	52	Nový Zéland
Daňové povinnosti firiem	102	122	124	113	Spojené arabské emiráty
Cezhraničné obchodovanie	108	68	70	49	Singapur
Vymáhateľnosť zmlúv	65	75	15	55	Luxembursko
Riešenie platobnej neschopnosti	38	29	70	37	Japonsko

Poznámka: * Dve, prípadne viac krajín sa delí o najlepšie umiestnenie.
Zdroj: Databáza Doing Business.



Tab. 3 Postavenie krajín V4 podľa indikátora dostupnosť úverových zdrojov

Ukazovateľ	SR	ČR	HU	PL	Najlepšie umiestnenie
Dostupnosť úverových zdrojov	42	55	55	3	Veľká Británia (1)*
Index zabezpečovacích práv (0 – 10)	8	6	9	7	Malajzia (10)*
Index úverových informácií (0 – 6)	4	5	6	4	Veľká Británia (6)*
Pokrytie verejných úverových registrov (v % dospelých)	2,7	6,4	0,0	0,0	Portugalsko (100,0) *
Pokrytie súkromnými spoločnosťami (v % dospelých)	61,6	76,0	82,8	73,2	Veľká Británia (100,0)*

Poznámka: * Dve, prípadne viac krajín sa delí o najlepšie umiestnenie.
Zdroj: Databáza Doing Business 2014.

Tieto dva druhy inštitúcií sú merané dvoma radmi indikátorov. Index zabezpečovacích práv analyzuje právny rámec zabezpečených transakcií, pričom skúma, do akej miery kolaterál a zákony o bankrote umožňujú úverovanie. Nadobúda hodnoty 0 – 10, pričom vyššie hodnoty naznačujú, že takéto zákony sú lepšie navrhnuté pre zvyšovanie prístupu k financiam. Index úverových informácií skúma pokrytie, rozsah a kvalitu úverových informácií dostupných prostredníctvom úverových registrov a úverových spoločností. Nadobúda hodnoty 0 – 6, pričom vyššie hodnoty naznačujú vyššiu dostupnosť úverových informácií od verejných úverových registrov a súkromných spoločností.

Postavenie krajiny podľa indikátora dostupnosti úverových zdrojov je postavené na súčte sily indexu zabezpečovacích práv a hĺbky indexu úverových informácií. Hodnotenie jednotlivých krajín V4 podľa tohto indikátora je predmetom tabuľky 3. Ako vidieť, Poľsko malo spomedzi krajín V4 najlepšie umiestnenie v tomto ukazovateli a takisto najlepšie hodnotenie v rámci oboch sledovaných indexov.

INDEX EKONOMICKEJ SLOBODY

Medzinárodným porovnávaním ekonomickej slobody sa zaoberá viacero inštitúcií. Pod názvom Index of Economic Freedom (Index ekonomickej slobody, IES) ho každoročne vypracúva Heritage

Foundation.³ Veľmi podobné poradie krajín v oblasti ekonomickej slobody zostavuje aj kanadský Fraser Institute pod názvom Economic Freedom of the World Index.

Z porovnania výsledkov indexu ekonomickej slobody s inými štúdiami vyplýva, že prosperita jednotlivých krajín sa do značnej miery odvíja od stupňa ich ekonomickej slobody. Index vyhodnocuje 10 širších okruhov ekonomickej slobody, krajiny sú v jednotlivých kategóriách hodnotené od 0 po 100, kde 100 predstavuje maximálnu slobodu. Spriemerovaním všetkých desiatich kritérií sa dosiahne konečný bodový zisk ekonomiky.

V roku 2013 sa spomedzi 177 hodnotených krajín stal najslobodnejšou ekonomikou sveta Hongkong, ktorý si tento titul udržiava už od roku 1995. Okrem neho popredné miesta získali Singapur, Austrália, Nový Zéland a Švajčiarsko.⁴

Podľa metodiky zvolenej autormi indexu dosiahlo Slovensko ekonomickej slobody na úrovni 68,7, čo predstavuje hodnotu vyššiu ako svetový priemer (59,6) a mierne vyššiu ako regionálny priemer (66,4). V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa celkové hodnotenie ekonomickej slobody našej krajiny zlepšilo o 1,7%, vďaka čomu sme v rebríčku postúpili o deväť priečok. Ani tento výsledok však nevyrovňoval predchádzajúci prepad o celých 14 priečok.

V porovnaní s krajinami V4 sa Slovensko umiestnilo pred 57. Poľskom a 48. Maďarskom a s istým

3 Index of Economic Freedom každoročne vypracúva prestížna americká organizácia The Heritage Foundation v spolupráci s redakciou denníka The Wall Street Journal. Analýza je publikovaná každoročne od roku 1995. Slovenským partnerom štúdie je Nadácia F. A. Hayeka v Bratislave.
4 Zozbierané dáta sú za rok 2011, ich zber bol ukončený v septembri 2012.

Tab. 4 Hodnotenie krajín V4 podľa jednotlivých okruhov indexu ekonomickej slobody

Okruh IES	SR (42. – 68,7)	PL (57. – 66,0)	ČR (29. – 70,9)	HU (48. – 67,3)
Vlastnícke práva	50,0	60,0	70,0	65,0
Miera korupcie	40,0	55,0	44,0	46,0
Podnikateľské prostredie	71,0	64,0	65,8	79,1
Trh práce	72,2	62,9	85,5	64,4
Menová stabilita	79,1	77,7	81,7	77,1
Štátne výdavky	58,0	43,0	43,5	29,7
Daňové zaťaženie	84,7	76,0	82,0	79,7
Medzinárodný obchod	86,8	86,8	86,8	86,8
Podmienky na investovanie	75,0	65,0	70,0	75,0
Finančný sektor	70,0	70,0	80,0	70,0

Zdroj: Heritage Foundation.



odstupom za 29. Českou republikou. Tá patrí k piatim európskym krajinám s významnými zmenami v postavení, stala sa „skôr slobodnou ekonomikou“ ako jediná z krajín V4. Ostatné krajiny V4 patria medzi „mierne slobodné ekonomiky“. Za zmienku stojí, že poľská ekonomika zaznamenala 10. najvyššie zvýšenie skóre v IES 2013.

Hodnotenie Slovenska v rámci jednotlivých okruhov indexu ekonomickej slobody, ako i porovnanie s ostatnými krajinami V4 zachytáva tabuľka 4.

Zlepšené hodnotenie za rok 2011 tvorcovia indexu odôvodnili najmä konsolidačným úsilím minulej vlády a novelizáciou zákonníka práce, ktorú minulá vláda prijala. Naopak zhoršenú známku sme pre problematickú situáciu v eurozóne dostali za menovú stabilitu. Slabé hodnotenie si SR odniesla i za ešte stále vysokú úroveň korupcie.

Posledný uvedený indikátor – finančný sektor (finančná sloboda) – meria efektívnosť bánk, ako i nezávislosť finančného sektora od vlády a jej zásahov. Štátne vlastníctvo bánk a ďalších finančných inštitúcií (napr. poisťovní) a kapitálových trhov znižuje konkurenciu a všeobecne vedie k nižšej dostupnosti finančných služieb.

Index skúma finančnú slobodu v rámci nasledujúcich širších oblastí:

- miera vládnej regulácie finančných služieb,
- stupeň zásahov štátu do činnosti bánk a iných finančných inštitúcií prostredníctvom priameho a nepriameho vlastníctva,
- stupeň rozvoja finančného a kapitálového trhu,
- vplyv vlády na pridelovanie úverov,
- otvorenosť zahraničnej konkurencii.

Týchto päť oblastí sa berie do úvahy pri hodnotení celkovej úrovne finančnej slobody krajiny, ktorá zabezpečuje ľahký a efektívny prístup k finančným možnostiam pre jednotlivcov a podniky v krajine. Celkové skóre v rozsahu 0 – 100 sa prideluje finančnej slobode ekonomiky zrážkami z ideálneho skóre 100.

Čo sa týka krajín V4, najvyššie skóre dosahuje Česká republika (80,0), čo podľa indexu ekonomickej slobody predstavuje nominálny vplyv vlády (*nominal government interference*). Štátne vlastníctvo finančných inštitúcií zaberá malý podiel na celkových aktívach sektora. Finančné inštitúcie nečelia takmer žiadnym obmedzeniam vo svojej schopnosti ponuky finančných služieb. Ostatné krajiny majú rovnaké skóre – 70,0, t. j. obmedzený vládny vplyv (*limited government interference*). Pridelovanie úverov je ovplyvňované vládou a súkromné pridelovanie úveru nečelí takmer žiadnym reštrikciám. Početné je štátne vlastníctvo finančných inštitúcií. Zahraničné finančné inštitúcie podliehajú niekoľkým reštrikciám.

Okrem nadácie Heritage Foundation publikuje index ekonomickej slobody aj kanadský inštitút Fraser, ktorý takto vedie 75 mimovládnych organizácií z celého sveta združených pod hlavičkou Economic Freedom Network.

Economic Freedom of the World Index (Svetový index ekonomickej slobody) sa zverejňuje od

roku 1996. Zverejnené údaje vychádzajú z dát z roku 2011. Index sa skladá z piatich ukazovateľov, ktoré sa týkajú veľkosti štátneho sektora, úrovne právneho štátu, medzinárodného obchodu alebo celkovej regulácie. Ďalším faktorom je menové prostredie danej krajiny a inflačné prostredie. V rámci týchto piatich hlavných ukazovateľov je 24 komponentov, z ktorých väčšina pozostáva z ďalších čiastkových komponentov. Zostavovanie indexu sa riadi základným princípom, že pravidlá, ktoré umožňujú vyšší rozsah osobnej slobody, dobrovoľnej výmeny, konkurencie na otvorenom trhu, vymáhateľnosti práva a ochrany súkromného vlastníctva, vedú k vyššiemu hodnoteniu ekonomickej slobody v danej krajine.

Najslobodnejšou krajinou sveta je podľa najnovšieho rebríčka Hongkong, najmenej slobodná je Venezuela. Okrem Hongkongu sa na popredných miestach umiestnili aj Singapur, Nový Zéland, Švajčiarsko, Spojené arabské emiráty, Maurícius, Fínsko, Bahrajn a Kanada.

Podľa údajov z roku 2011 sa Slovensko umiestnilo na 36. mieste spomedzi 152 porovnávaných krajín. Oproti poslednému porovnávanému roku 2010 sa hodnotenie Slovenska zlepšilo o 0,04 bodu. Spomedzi krajín V4 bolo v tomto prieskume najlepšie hodnotené Maďarsko (24. miesto). Poľsko sa umiestnilo na 52. a Česká republika na 54. mieste.

Najlepšie umiestnenie dosiahlo Slovensko v oblasti menovej stability, keď sa umiestnilo na 15. priečke spomedzi všetkých hodnotených štátov v rebríčku. Vysoké bodové hodnotenie získalo Slovensko aj za slobodu medzinárodného obchodu, kde skončilo na 17. mieste. Naopak najhoršie hodnotenie získalo v oblasti súdnictva a ochrany vlastníckych práv, kde sa umiestnilo na 63. mieste.

Dostupnosť finančných zdrojov je v prieskume prezentovaná práve ukazovateľom menového a inflačného prostredia. Tento ukazovateľ sa bližšie člení na štyri komponenty, z ktorých tri sú stanovené na meranie konzistentnosti menovej politiky (resp. inštitúcií) s dlhodobou cenovou stabilitou. Ďalším komponentom je slobodný prístup k vlastným zahraničným bankovým účtom. Ak chce krajina získať vysoké hodnotenie v tejto oblasti, musí prijať opatrenia, ktoré vedú k nízkym (a stabilným) mieram inflácie a vyhnúť sa opatreniam, ktoré obmedzujú schopnosť využívania alternatívnych mien. V rámci tohto ukazovateľa malo z krajín V4 lepšie hodnotenie ako Slovensko len Maďarsko (10. miesto). Ostatné krajiny V4 sa umiestnili za Slovenskom, konkrétne Poľsko na 20. a Česká republika na 24. mieste.

ZÁVER

Celkové hodnotenie výkonnosti jednotlivých ekonomík sveta v porovnaní s inými krajinami nevytvára podrobne o podnikateľskom prostredí danej krajiny, ale je dôležitým ukazovateľom pre tvorcov politiky, ktorí podnikateľské prostredie do značnej miery ovplyvňujú.

V článku bola uskutočnená komparácia kvality podnikateľského prostredia prostredníctvom jed-



ného globálneho indexu konkurencieschopnosti a troch indexov bližšie zameraných na hodnotenie podmienok priaznivých pre výkon podnikateľských aktivít. Ako vyplýva zo správy Svetového ekonomického fóra o globálnej konkurencieschopnosti 2013 – 2014, Slovensko je druhou najmenej konkurencieschopnou krajinou EÚ.

Vysoké hodnotenie ekonomiky podľa Doing Business znamená priaznivé prostredie vytvorené vládou danej krajiny pre podnikateľskú činnosť. Na druhej strane absolútne hodnoty ukazovateľov podrobne odhaľujú nedostatky v podobe veľkého počtu procedúr, neprimerane dlhých čakacích dôb alebo vysokých nákladov na jednotlivé úkony. Detailným mapovaním týchto procedúr možno pripraviť opatrenia, ktoré budú viesť k skráteniu lehôt, zníženiu počtu procedúr, resp. k zníženiu nákladov na dané úkony v oblasti podnikania. Porovnanie súčasných ekonomických ukazovateľov s predchádzajúcimi rokmi môže poukázať na pretrvávajúce problémy a zároveň aj na úspešný pokles regulačného zaťaženia.

Postavenie Slovenska v rebríčku Svetovej banky sa za posledný rok zhoršilo, v dôsledku čoho stratilo dlhodobu najlepšiu pozíciu z krajín V4. Index Doing Business v súčasnosti hodnotí 189 krajín sveta s rôznym typom ekonomík a politických kultúr. V rámci takého množstva krajín nie je objektívnym a relevantným spôsobom možné porovnávať desať rôznych oblastí podnikateľského cyklu, od začatia podnikania až po jeho ukončenie. Porovnávanie navyše sťažuje aj rôzny prístup jednotlivých krajín k metodike Svetovej banky pri vyplňaní dotazníkov Doing Business.

Relevantne porovnávať a hodnotiť krajiny je možné v rámci jedného regiónu, resp. krajiny s rovnakým typom ekonomiky a podobnými geopolitickými podmienkami. Najlepším príkladom porovnateľného regiónu sa javí zoskupenie Vyšehradskej štvorky, kde Slovensko v porovnaní so svojimi partnermi zaujalo prvú pozíciu v troch z desiatich oblastí výskumu Doing Business, a to v oblasti prístupu k elektrickej energii, registrácie majetku a daňových povinností.

Najlepšie umiestnenie v rebríčku Doing Business 2014 spomedzi krajín V4 zaznamenalo Poľsko.

Slovensko stagnuje i vo svetových rebríčkoch ekonomickej slobody. Napriek tomu, že v porovnaní s minulým rokom sa celkové hodnotenie ekonomickej slobody našej krajiny podľa nadácie Heritage Foundation zlepšilo o 1,7%, ani tento výsledok nevyrovnal predchádzajúci prepad o celých 14 priečok. Podobne podľa Svetového indexu ekonomickej slobody zostavovaného kanadským inštitútom Fraser sa hodnotenie SR oproti poslednému porovnávanému roku 2010 zlepšilo o 0,04 bodu, na posun vyššie v rebríčku to však nestačilo.

Indikátorom dostupnosti finančných zdrojov, na ktorý sme sa v článku zamerali, sa v indexe konkurencieschopnosti zaoberá ôsmy pilier s názvom vyspelosť finančného trhu, kde Slovensko dosahuje medzi krajinami V4 prvenstvo v šiestich z ôsmich sledovaných aspektov.

V prieskume Doing Business je dostupnosť finančných zdrojov obsiahnutá v indikátore dostupnosť úverových zdrojov, pričom najlepšiu pozíciu obsadilo z krajín V4 Poľsko.

Index ekonomickej slobody od Heritage Foundation obsahuje indikátor finančná sloboda, ktorý meria bankovú efektívnosť, ako i nezávislosť bánk od vládnej kontroly a zasahovania do finančného sektora. Skóre tohto indikátora je najvyššie v prípade Českej republiky a nižšie, a pritom rovnaké v ostatných krajinách V4.

Dostupnosť finančných zdrojov je v prieskume inštitútu Fraser prezentovaná ukazovateľom menového a inflačného prostredia. V rámci tohto ukazovateľa malo z krajín V4 lepšie hodnotenie ako Slovensko len Maďarsko (10. miesto). Ostatné krajiny V4 sa umiestnili za Slovenskom, konkrétne Poľsko na 20. a Česká republika na 24. mieste.

Je zrejme, že indexy skutočne poskytujú dôležité informácie o prístupe k finančným zdrojom v porovnávaných krajinách. Ako výsledné hodnoty naznačujú, prístup k finančným zdrojom v krajinách V4 je podobný a porovnateľný s ostatnými európskymi štátmi. Nemal by sa teda považovať za kritickú prekážku v rozvoji spoločnosti. Pre podnikovú sféru je relevantnejšie sústrediť sa na efektívne využívanie dostupných finančných zdrojov, t. j. nielen klasických komerčných úverov, ale napríklad aj alternatívnych zdrojov financovania.

Literatúra

1. Belanová, K.: Teória a politika podnikateľských financií. Bratislava: EKONÓM, 2010.
2. Svetová banka: Doing business 2013, dostupné na www.doingbusiness.org
3. Eurostat. dostupné na <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
4. Heritage Foundation: Index of Economic Freedom 2013, dostupné na www.heritage.org
5. Svetové ekonomické fórum: The Global Competitiveness Report 2013 – 2014, dostupné na www.weforum.org
6. Fraser: Economic Freedom of the World Index 2013, dostupné na www.freetheworld.com